21 501-20 Europese Raad

Nr. 2467 Brief van de minister van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 oktober 2026

Hierbij bied ik u, mede namens de minister-president en de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de geannoteerde agenda aan voor de Europese Raad van 15 en 16 oktober 2026.

De minister van Buitenlandse Zaken,
T.B.W. Berendsen

Geannoteerde Agenda Europese Raad van 15 en 16 oktober 2026

Introductie
Op 15 en 16 oktober a.s. vindt de Europese Raad (ER) plaats in Brussel. Op de agenda staan concurrentievermogen, Oekraïne, het Meerjarig Financieel Kader (MFK), het Midden-Oosten, EU veiligheid en defensie, migratie en EU-uitbreiding en hervormingen. De minister-president is voornemens deel te nemen aan de ER.

Concurrentievermogen
De ER zal van gedachten wisselen over concurrentievermogen, voortbouwend op de uitkomsten van de ER van 19 maart[1] en de ER van 18 en 19 juni[2] jl. Het gesprek rondom mondiale economische uitdagingen zal naar verwachting tevens worden voortgezet. De kabinetsinzet tijdens de ER zal zich richten op urgentie bij het aanpakken van ongerechtvaardigde belemmeringen op de interne markt en regeldruk. Daarnaast wordt ingezet op versterking van het concurrentievermogen door middel van een coherent economisch buitenlandbeleid gestoeld op open handel en partnerschappen en met aandacht voor economische veiligheid. Tevens pleit het kabinet voor de ontwikkeling van gerichte, gemoderniseerde handelsdefensieve instrumenten om zo sneller in te kunnen spelen op een veranderende geopolitieke omgeving.

Er is binnen de ER brede overeenstemming over de urgentie van het versterken van het EU-concurrentievermogen en de vervolmaking van de interne markt. Het kabinet steunt de tijdige uitvoering van de One Europe, One Market Roadmap en spoort de Commissie aan tot wetgevende actie op territoriale leveringsbeperkingen (TLB). Verdieping van de Europese Spaar en Investeringsunie, waaronder kapitaalmarktunie blijft voorts prioritair.

De Raad zal tevens spreken over energieprijzen. Verschillende lidstaten hebben zorgen over de betaalbaarheid van energie. De geopolitieke situatie heeft die zorgen versterkt. Sommige lidstaten zien in uitstel of afzwakking van bestaande klimaatregelgeving zoals het Emissiehandelssysteem (ETS) een oplossing. Het kabinet beschouwt het ETS juist als kerninstrument voor kostenefficiënte decarbonisatie. Het kabinet zet in op voorspelbare en stabiele randvoorwaarden voor industrie: het ETS biedt de benodigde investeringszekerheid in de transitie naar schone productie.

Oekraïne
Tijdens de ER zal de Russische agressieoorlog tegen Oekraïne besproken worden. Het kabinet zal het belang onderstrepen van blijvende Europese militaire en niet-militaire steun aan Oekraïne. Hierbij zal het kabinet de nadruk leggen op de urgente noden van Oekraïne, ook met het oog op de naderende winter. Het kabinet zal onderstrepen dat Nederland onverminderd doorgaat met de bilaterale steun en zal EU-lidstaten dringend oproepen om op korte termijn de bilaterale steun aan Oekraïne te verhogen, ook in de context van een eerlijkere lastenverdeling. Tevens zal er gesproken worden over het toetredingsproces van Oekraïne tot de EU. Het kabinet staat hierbij positief tegenover het openen van cluster 2 en 3 in de toetredingsonderhandelingen met Oekraïne. In het kader van de toetredingsonderhandelingen en bredere relatie met Oekraïne zullen ook de noodzakelijke hervormingen in Oekraïne, onder andere ter versterking van de rechtstaat en corruptiebestrijding, aan bod komen. Het kabinet zal het belang

[1] Kamerstuk 21 501-20, nr. 2397.
[2] Kamerstuk 21 501-20, nr. 2432.

van het tijdig doorvoeren van hervormingen benadrukken. Tot slot zal het kabinet tijdens de ER aandacht vragen voor het belang van nieuwe sancties tegen de Russische Federatie.

Meerjarig Financieel Kader (MFK)
Het Ierse voorzitterschap heeft voor de aankomende ER in oktober de voortgang van de onderhandelingen over het volgende MFK en het eigenmiddelenbesluit (EMB) geagendeerd. De onderhandelingen over het MFK en het EMB worden binnen de ER gestructureerd aan de hand van de zogenoemde *negotiating box*, oftewel het onderhandelingsdocument. Naar verwachting zal het Ierse voorzitterschap in aanloop naar de ER een nieuwe versie verspreiden onder de lidstaten en deze tijdens de ER presenteren. Uw Kamer zal van het kabinet zo snel mogelijk na verschijnen daarvan een appreciatie ontvangen. Het kabinet zet in op het beperken van de stijging van de Nederlandse EU-afdrachten en modernisering van het MFK inclusief versterking van de rechtsstaatconditionaliteiten, conform de geformuleerde inzet in de meest recente MFK Kamerbrief.[3]
Midden-Oosten
De ER zal stilstaan bij de situatie in het Midden-Oosten en daarbij naar verwachting de situatie in Israël en de Palestijnse Gebieden bespreken, evenals de laatste ontwikkelingen rond Iran en de Straat van Hormuz.

Het kabinet blijft pleiten voor verbetering van de situatie in de Gazastrook. De volledige implementatie van VNVR-resolutie 2803, inclusief ongehinderde en veilige humanitaire toegang en ontwapening van Hamas, blijven essentieel. Daarnaast zal het kabinet zorgen uitspreken over de slechte situatie op de Westelijke Jordaanoever door onder meer toenemend kolonistengeweld en de uitbreiding van illegale nederzettingen en Israëlische controle, in het bijzonder in het E1-gebied. Het kabinet blijft voorstander van maatregelen in EU-verband en steunt de recente oproep van Hoge Vertegenwoordiger Kallas voor een EU-handelsmaatregel gericht op de nederzettingen. Het kabinet zal het belang van aanvullende sancties tegen gewelddadige kolonisten en organisaties onderstrepen. Daarnaast zal het kabinet het belang van aanvullende sancties tegen Hamas en de *Palestinian Islamic Jihad* benadrukken.

Het kabinet heeft nationale handelsmaatregelen ingesteld, in lijn met de internationaalrechtelijke verplichting om niet bij te dragen aan de onrechtmatige situatie in de door Israël bezette gebieden, te weten de illegale nederzettingen. Het kabinet betreurt het onnodige besluit van het Israëlische ministerie van Buitenlandse Zaken om de diplomatieke status van Nederlandse diplomaten in Ramallah en de privileges die daarbij horen binnen zeven dagen in te trekken.

Het kabinet blijft pleiten voor een snel en duurzaam einde aan de oorlog in Iran en de regio: daarvoor blijft een combinatie van (sanctie)druk en diplomatieke dialoog essentieel. Het kabinet steunt een actieve rol van de EU om dit te steunen en bredere initiatieven gericht op vrije doorvaart in de Straat van Hormuz en de Bab Al-Mandab.

Europese veiligheid en defensie

---

[3] Kamerbrief ‘Update Nederlandse inzet ten aanzien van de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader 2028–2034 en het eigenmiddelenbesluit van de EU’, Kamerstuk 22 112, nr. 4357, 22 mei 2026.

Tijdens de ER zal ook gesproken worden over Europese veiligheid en defensie, waarbij naar verwachting stil zal worden gestaan bij het eerste jaarlijkse EU-rapport inzake defensiegereedheid. Daarnaast zal de ER vermoedelijk spreken over de Europese veiligheidsstrategie die de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger naar verwachting in oktober zullen publiceren. Het kabinet zet conform het eerder met uw Kamer gedeelde non-paper[4] in op een sterker Europa binnen een sterke NAVO. Om de Europese defensie-industrie te versterken pleit het kabinet voor ambitieuze implementatie van de Routekaart defensiegereedheid van oktober 2025. Als onderdeel hiervan kijkt het kabinet uit naar de Commissievoorstellen voor de interne markt voor defensie en de herziening van de aanbestedingsrichtlijn voor defensie en veiligheid, beiden verwacht in november 2026. Het kabinet zal uw Kamer te zijner tijd informeren inzake de Europese veiligheidsstrategie.

De Raad zal ook stilstaan bij de toename van hybride dreigingen vanuit Rusland. Het kabinet zal pleiten voor het verder versterken van het EU-vermogen om deze dreigingen tijdig te onderkennen en hierop effectief te reageren. Het kabinet acht het wenselijk dat de EU het beschikbare instrumentarium zoals sancties, strategische communicatie en steun aan partnerlanden verder ontwikkelt en in samenhang inzet. De Europese aanpak dient daarbij niet alleen gericht te zijn op het reageren op incidenten, maar ook in te spelen op het bredere patroon van hybride activiteiten. Het kabinet acht het van belang dat de EU- en NAVO-inspanningen op dit terrein goed op elkaar worden afgestemd en elkaar versterken.

Migratie
Het kabinet verwelkomt de strategische discussie over migratie tijdens de ER. De gebeurtenissen in Ceuta waren zeer zorgelijk, uitzonderlijk en ongekend, en onderschrijven de noodzaak om tijdens de ER een discussie over de versterking van grensbeheer, crisisparaatheid en een coherent EU asiel en migratiebeleid te voeren. Het kabinet hecht aan een volledige implementatie en naleving van het EU Asiel- en Migratiepact door alle lidstaten, en acht het van belang dat de Europese Commissie dit, als hoeder van de verdragen, strikt handhaaft. De volledige uitvoering van de overdrachten onder de Asiel en Migratiebeheer Verordening hebben hierbij de bijzondere aandacht van het kabinet. Het kabinet ziet uit naar de reguliere voortgangsbrief van de Commissie over de EU-inzet op migratie. Verder blijft ook de samenwerking met landen buiten de EU onverminderd van belang.

Het kabinet zal voorafgaand aan de ER zoals inmiddels gebruikelijk met gelijkgezinde lidstaten en de Commissie in gesprek gaan over versterking van buitengrensbeheer en crisisbestendigheid, terugkeer, innovatieve oplossingen en versterking van partnerschappen met derde landen. Het kabinet blijft een voortrekkersrol spelen bij de doorontwikkeling van innovatieve oplossingen, zoals terugkeerhubs.

EU-uitbreiding en hervormingen
Tijdens de ER zal ook worden gesproken over EU-uitbreiding en hervormingen. Naar verwachting zal de Commissie nog voor de ER een mededeling publiceren, met daarin een evaluatie van de gevolgen van EU-uitbreiding voor het beleid, de begroting, de waarden en het bestuur van de Unie, en daarbij een inschatting of en zo ja welke hervormingen nodig zijn. Ook bevat de mededeling naar

[4] Kamerstuk 22 112, nr. 4294. Non paper NL input EU Security Strategy | Rijksoverheid.nl

verwachting ideeën voor geleidelijke integratie en waarborgen in toekomstige toetredingsverdragen. Uw Kamer zal conform de vaste informatieafspraken een appreciatie ontvangen van deze mededeling. Het kabinet zet in op een strikt, eerlijk en betrokken EU-uitbreidingsbeleid, dat gebaseerd is op verdiensten (*merit-based*), in combinatie met geleidelijke integratie, stevige waarborgen en overgangsmaatregelen in toetredingsverdragen, parallel aan de discussie over hervormingen waarmee de EU haar handelingsvermogen ook op de lange termijn behoudt.[5] Daarbij roept het kabinet op tot een gedegen vervolgproces na de ER voor deze sporen, met onder andere regelmatige discussie op politiek niveau in de Raad Algemene Zaken.

[5] Zoals aan uw Kamer gecommuniceerd in de recente Kamerbrief EU-uitbreiding, waarborgen en de Toekomst van Europa en de kabinetsreactie op het AIV-advies over EU-uitbreiding (Kamerstuk 23 987, nr. 412 en Kamerstuk 23 987, nr. 415).